

Ο καθ. Richard Swinburne για την σύγχρονη αθεία, την ύπαρξη του κακού και την θεοδικία

[/ Πεμπτούσια](#)

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκαν οι διαλέξεις και το σεμινάριο του Καθηγητή Richard Swinburne στη χώρα μας.

Ο Δρ. Richard Swinburne, είναι Ομότιμος Καθηγητής Φιλοσοφίας της Χριστιανικής Θρησκείας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, Επίτιμος Εταίρος του Oriel College της Οξφόρδης και Μέλος της Βρετανικής Ακαδημίας. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα περιστρέφονται γύρω από τη Φιλοσοφία της Θρησκείας και της Επιστήμης, ενώ θεωρείται, εδώ και πολλά χρόνια, από τους βασικούς υποστηρικτές των φιλοσοφικών αποδείξεων για την ύπαρξη του Θεού, προκαλώντας μάλιστα έντονη σχετική συζήτηση με αφορμή την έκδοση της τριλογίας του *The Coherence of Theism* (1977), *The Existence of God* (1979), *Faith and Reason* (1981), αποτελώντας κατά κάποιο τρόπο το «αντίπαλο δέος» στον κύριο εκφραστή του σύγχρονου αθεϊσμού Καθηγητή Richard Dawkins. Σύμφωνα με τον Swinburne όλα τα είδη της θρησκευτικής εμπειρίας μπορούν να διακριθούν σε δυο βασικούς τύπους, τη δημόσια και την ιδιωτική με τις σχετικές επιμέρους υποκατηγορίες τους. Στην προοπτική αυτή ο ίδιος έχει αναδείξει δυο βασικά κριτήρια αξιολόγησης των εμπειριών αυτών, την αρχή της ευπιστίας και την αρχή της μαρτυρίας. Προσήλυτος ο ίδιος στην Ορθοδοξία, έχει συγγράψει πλήθος σχετικών έργων μεταξύ των οποίων τα πιο πρόσφατα είναι: *Epistemic Justification*, 2001, *The Resurrection of God Incarnate*, 2003, *Free Will and Modern Science*, Ed. 2011, *Mind, Brain, and Free Will*, 2013.

Το θέμα των δυο διαλέξεων ήταν «Η ύπαρξη του Θεού και οι προκλήσεις της σύγχρονης αθεΐας» και «Η ύπαρξη του κακού και το πρόβλημα της θεοδικίας». Στην Αθήνα (5 Μαΐου, Κτήριο Κ. Παλαμάς Πανεπιστημίου Αθηνών), ο Καθηγητής Swinburne παρουσίασε τα θέματα και των δυο διαλέξεων, ενώ στο Βόλο (6 Μαΐου, Συνεδριακό Κέντρο Θεσσαλίας, με την παρουσία και του Σεβ. Μητροπολίτη Δημητριάδος κ. Ιγνατίου) μόνο της πρώτης. Στις διαλέξεις του ο Καθηγητής R. Swinburne επιχείρησε μια σφαιρική θεώρηση του ζητήματος των επιχειρημάτων υπέρ της υπάρξεως του Θεού. Στη σχετική προσέγγιση του θέματος ο ίδιος ανέδειξε δύο βασικές αρχές ερμηνείας και αξιολόγησης της θρησκευτικής εμπειρίας: την αρχή της ευπιστίας: «Να πιστεύεις ότι σου φαίνεται ότι υπάρχει ως τέτοιο — απόντων αντεπιχειρημάτων» και την αρχή της μαρτυρίας: «Να πιστεύεις ότι σου λένε οι άλλοι — απόντων αντεπιχειρημάτων». Ενώ πολλοί άνθρωποι μπορεί να πιστεύουν ότι υπάρχει Θεός με βάση την αρχή της ευπιστίας, λόγω της θρησκευτικής εμπειρίας τους, ή με βάση την αρχή της μαρτυρίας λόγω της ανατροφής τους, στο σύγχρονο κόσμο όπου κυκλοφορούν κάθε λογής αντεπιχειρήματα, οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν ανάγκη από τη φυσική θεολογία, δηλαδή από επιχειρήματα που προέρχονται από τα πλέον γενικά χαρακτηριστικά του κόσμου (θετικές αποδείξεις) για την ύπαρξη του Θεού, εάν κι εφόσον επιθυμούν η πίστη τους να είναι έλλογη και όχι α-νόητη.

Από τη στιγμή που οι άνθρωποι χαρακτηρίζονται από ένα μοναδικό είδος καλοσύνης (τη δύναμη να επιλέγουν μεταξύ του καλού και του κακού και έτσι να

ωφελούν ή να βλάπτουν τον εαυτό τους και τους άλλους), είναι πολύ πιθανό ότι ένας αγαθός Θεός θα τους έχει δημιουργήσει. Για το σκοπό αυτό χρειάζονται σώματα, και για αυτό το λόγο ένα φυσικό σύμπαν. Χρειάζεται να γνωρίζουν με ποιο τρόπο θα ωφελούν ή θα βλάπτουν, με αποτέλεσμα οι απλοί φυσικοί νόμοι να προσδιορίζουν τα αποτελέσματα των πράξεών τους. Οι νόμοι χρειάζονται ώστε να διατηρούν τα σώματά τους στην ύπαρξη. Και είναι ανάγκη (τα ανθρώπινα σώματα) να διαθέτουν συνείδηση προκειμένου να μπορούν να επιλέγουν και να βιώνουν τα αποτελέσματα των επιλογών τους.

Τι γίνεται όμως με το κυρίαρχο αντεπιχείρημα ενάντια στην ύπαρξη του Θεού που θεμελιώνεται στο πρόβλημα της υπάρξεως του κακού;

Σύμφωνα με όσα ανέπτυξε ο Δρ. Swinburne στη δεύτερη διάλεξή του, ο Θεός είναι (εξ ορισμού) παντοδύναμος (μπορεί δηλαδή να κάνει καθετί λογικά δυνατό), παντογνώστης (γνωρίζει οτιδήποτε είναι λογικό να γνωρίζει κάποιος) και απόλυτα ελεύθερος (δεν υπόκειται δηλαδή σε παράλογες επιρροές για το πώς λαμβάνει τις αποφάσεις του). Ως εκ τούτου είναι απόλυτα αγαθός. Ωστόσο την ίδια στιγμή επιτρέπει σε κακά πράγματα να συμβαίνουν. Η θεοδικία αποσκοπεί στο να εξηγήσει με ποιο τρόπο το γεγονός αυτό μπορεί να συμβιβαστεί με την τέλεια αγαθότητα του Θεού.

Το θέμα του Σεμιναρίου (Αθήνα, 9 Μαΐου 2015, αίθουσα των εκδόσεων Εν Πλω, στοά Atrium, Χ. Τρικούπη) ήταν «Η ύπαρξη του κακού και το πρόβλημα της θεοδικίας», όπου ο Καθηγητής Swinburne προχώρησε σε μια σύντομη περίληψη της σχετικής ομιλίας. Αμέσως μετά έλαβαν μέρος με παρεμβάσεις τους οι Στέλιος Βιρβιδάκης, Καθηγητής του Τμήματος Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Φιλοσοφίας των Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών, και ο π. Ευάγγελος Γκανάς, Θεολόγος, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός ΕΜΠ, Εφημέριος Ι. Ναού Αγίου Μελετίου Αθηνών.

Στο Σεμινάριο έλαβαν μέρος, μεταξύ άλλων, καθηγητές των Θεολογικών και Φιλοσοφικών Σχολών, ερευνητές, επιστήμονες από άλλους επιστημονικούς κλάδους (Φιλοσοφία, Ψυχανάλυση, Ιατρική, κ.ά.), μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές, κ.ά. Η Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου θα φροντίσει για την έκδοση των σχετικών κειμένων στα ελληνικά και αγγλικά.

Οι διαλέξεις και το σεμινάριο πραγματοποιήθηκαν με την ευγενική χορηγία του Ορθοδόξου Ιδρύματος Virginia H. Farah Foundation.